

Ingliz tili – universal til Ingliz tili jozibali, xushohang va o‘rganish uchun oson bo‘lgan til. Ingliz grammatikasi ancha sodda bo‘lib, so‘zlar bir biri bilan osongina bog‘lanadi hamda qisqa va aniq gaplar paydo qiladi. Axir xalqaro til murakkab bo‘lmasligi kerak-da.

Ingliz tili yana ko‘p yillar davomida xalqaro til bo‘lib qoladi. Ushbu tilni o‘rganishni xohlovchilar soni ham yildan-yilga ortaveradi.. Bugungi kunda ingliz tili butun dunyo bo‘ylab ikki milliarddan ortiq odamlar uchun aloqa vositasiga aylangan. Vaholanki, bundan 15 asr oldin ham barcha uch qabilalar kundalik hayotidagi muloqot uchun til muhim rol o‘ynagan. Hozirgi kunda ingliz tilining dunyo miqyosida kundan kunga nufuzi yanada ortib borayotganini yoshlar hayotida tutgan o‘rnidan bilish qiyin emas. Yon-atrofimizda til o‘rganuvchi yoshlar, ayniqsa, talabalar soni ortayotir. Qayerga qarasangiz, ingliz tilini o‘qitish kurslari tashkil etilganiga, o‘quv kurslari e‘lonlariga ko‘zingiz tushadi. Jahon hamjamiyatida o‘z muhim o‘rniga ega nufuzli Birlashgan Millatlar Tashkiloti rasmiy ishchi tillaridan bo‘lgan arab, xitoy, ingliz, fransuz, rus va ispan tillari orasida ingliz tilining alohida ahamiyat kasb etishiga eng birinchi sabablardan biri uning kompyuter dasturlash va internet tili ekanligidadir.

XULOSA

Ingliz tilini o‘rganish ko‘p qirrali ta‘limot bo‘lib, bu jarayonda inson murakkab psixologik o‘zgarishlarni boshdan kechiradi. Jumladan ona tili bilan chet tilini taqqoslash jarayoni yuzaga keladi. Bu jarayonda o‘rgatishning turli metod va texnologiyalaridan foydalaniladi. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar yordamida chet til bilan ona tilini taqqoslab o‘rgatish samarali natija beradi. Ingliz til o‘rgatish uning metodikasiga oid bilimlarga ega bo‘lishni taqozo etadi. Metodika va texnologiyalar chet til o‘rganish jarayonida muhim ahamiyat kasb etadi. Darsni tashkil qilishda metodika fanining turli usullari mavjud. Ingliz til o‘qitish metodikasida keng qo‘llaniladigan metodlar: kommunikativ didaktika metodi, madaniyatlararo muloqotni tashkil qilish metodi va mashqni tashkil qilish metodi hisoblanadi. Uchala metod bir biri bilanchambarchas bog‘liq va birbirini to‘ldiradi. Metodika fani didaktika fani bilan bog‘liq bo‘lganligi sababli, chet til o‘rganish mobaynida kommunikativlikka asoslaniladi va kommunikativ didaktika metodi yuzaga keladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O‘zbekiston Milliy Ensiklopediyasi-T.: O‘zbekiston Milliy ensiklopediyasi, 2004. 164 b.
2. O‘zbek tilining izohli lug‘ati. A.Madvaliev tahriri ostida.-T.: O‘zbekiston milliy ensiklopediyasi, 2004.- 571 b.
3. David A. J, Eggen, P Kauchak. Methods for Teaching: Promoting student learning [M] 2002.
4. Liu wang. ertong xinglixue kaocha[J]. 2017-18.
5. Feng Wang, Applying Technology to Inquiry-Based Learning in Early Childhood Education [J]. Early Childhood Educ.

OTAULLA XO‘JAYEVNING HAYOT YO‘LI VA BUXORO JADIDCHILIK HARAKATIDAGI O‘RNI

Buxoro davlat pedagogika instituti o‘qituvchisi

U.G‘. Sobirov

Turon Zarmed universiteti 2-bosqich talabasi

M.U. Safojeva

Annotatsiya: *Ushbu maqolada XIX asr oxiri XX asr boshlarida yashagan Jadid namoyondalaridan biri Otaulla Xo‘jayev hayot yo‘li, uning Buxoro jadidchilik harakatidagi tutgan o‘rni, Otaulla Xo‘jayev tomonidan yuritilgan jamiyatlar hamda talabarni chet elga o‘qishga yuborish borasidagi olib borgan siyosati haqida so‘z yuritilgan.*

Kalit so‘zlar: *maorif, jadid, ma‘rifat, milliy g‘oya, maktab, ta‘lim-tarbiya*

ЖИЗНЕННЫЙ ПУТЬ ОТАУЛЛЫ ХОДЖАЕВА И ЕГО РОЛЬ В БУХАРСКОМ ДЖАДИДИСТСКОМ ДВИЖЕНИИ

Аннотация: *В данной статье описывается жизненный путь Отауллы Ходжаева, одного из представителей джадида, жившего в конце XIX - начале XX веков, его роль в бухарском джадидистском движении, обществах, которыми руководил Отаулла Ходжаев, и его политика отправки студентов на обучение за границу.*

Ключевые слова: *образование, современное, просвещение, национальная идея, школа, образование.*

OTAULLA KHOJAYEV'S LIFE PATH AND HIS ROLE IN THE BUKHARA JADIDIST MOVEMENT

Abstract: *This article describes the life path of Otaulla Khodjaev, one of the representatives of the Jadid who lived in the late 19th - early 20th centuries, his role in the Bukhara Jadidist movement, the societies led by Otaulla Khodjaev, and his policy of sending students to study abroad.*

Key words: *education, modern, enlightenment, national idea, school, education*

KIRISH

XX asr boshlarida xalqimizning ma‘naviy-falsafiy qarashlari, birinchi navbatda, ma‘rifatparvarlik va uning yangi bosqichi bo‘lgan jadidchilik bilan bog‘liq davr pedagogik merosini o‘rganish hozirgi globallashuv sharoitida dolzarb muammolaridan biridir. Jadidlar yoshlar ta‘limi va tarbiyasi borasida ilgari surgan g‘oyalarda millatni taraqqiy ettirish ko‘p qirrali ijtimoiy-ma‘naviy hodisa deb qaralganligi bunday yondashuvning o‘ziga xos jihatini tashkil etadi. Buxoro ma‘rifatparvarlari bilan bog‘liq bo‘lgan merosini keng o‘rganish va targ‘ib etish shu kunning dolzarb masalalaridan biri bo‘lgani holda, ushbu meros mazmunidagi ilg‘or g‘oya va qarashlar respublikamizdagi barcha ta‘lim musassalarida tahsil olayotgan yoshlarimizni milliy g‘oya talablari ruhida tarbiyalashga xizmat qilishi shubhasizdir.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 7-fevraldagi PF-4947-sonli O‘zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo‘yicha harakatlar strategiyasi to‘g‘risidagi farmoni, 2017 yil 17 fevraldagi PQ-2789-sonli (Fanlar akademiyasi faoliyati, ilmiy-tadqiqot ishlarini tashkil etish boshqarish va moliyalashtirishni yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risidagi qarori, 2017 yil 24 maydagi PQ-2995-sonli Qadimiy yozma manbalarni saqlash, tadqiq va targ‘ib qilish to‘risida yanada takomillashtirish choralari to‘g‘risidagi qarori, 2021-yil 26-martdagi PQ-5040-son qaroriga muvofiq “Jadid ma‘rifatparvarlari g‘oyalariidan yosh avlod tarbiyasida foydalanish” ishlarini olib borish va 2022-2026 yillarga mo‘ljallangan “Taraqqiyot strategiyasi” loyihasining “Ma‘naviy taraqqiyotni ta‘minlash, ushbu sohani tubdan isloh qilish va yangi bosqichga olib chish” deb nomlangan 5-bo‘limidagi 69-maqсадda ham “Buyuk ajdodlarimiz boy me‘rosini chuqur o‘rganish va keng targ‘ib qilish”ni ko‘zda tutadi, bundan tashqari soxaga oid boshqa me‘yoriy-xuquqiy xujjatlarda belgilangan vazifalarni amalga oshirish bilan bog‘liq ayrim jihatlarni yoritishda ushbu ish muayyan darajada xizmat qiladi. Jamiyatimizda jadidchilik harakati tarixiga bag‘ishlangan qator tadqiqotlar amalga oshirilgan.

ASOSIY QISM:

Buxoro jadidchilik harakatining jonkuyarlaridan biri Ota Xo‘ja Po‘latxo‘jayev (Otaulla Xo‘jayev) hisoblanadi. Otaulla Xo‘jayev 1880-yilda Buxoro shahridagi yirik qorako‘l savdogari Qori Po‘latxo‘ja oilasida tug‘ilgan. Dastlab Buxoroda eski maktabda, so‘ng madrasa tahsilini olgan. So‘ngra Turkiyaga borib, akasi Usmon Xo‘ja, Fitrat va boshqa bilan Istambulda Voizin madrasasida tahsil olgan (1909-1913). 1913-yilning bahorida Turkiyadan Fitrat bilan birga Otaulla Xo‘jayev ham Buxoroga qaytib kelgan. “Tarbiyai Atfol” maxfiy tashkiloti va Yosh buxoroliklar partiyasi faoliyatida qatnashgan. 1913-1914-yillarda Buxoro amirligida jadid maktablari ochgan va muallimlik qilgan. 1914-yildan boshlab Fitrat va Otaulla Xo‘jalar boshchiligida jadidlar G‘ijduvon, Karmana, Nurota, Chorjo‘y, Karki kabi manzillarda ham yangi usul maktablari tashkil etgan. Buning uchun Buxoro amiri Amir Olimxon tomonidan ta‘qibga uchragan va 1915-yilda 45 kun zindonda o‘tirgan.

1917-yil aprel namoyishida Otaulla Xo‘jayev rahbarligida Hoji Mirbobo Mirmuhsinov, Abdurahim Yusufzoda kabilardan iborat “Yosh buxoroliklar” delegatsiyasi qushbegi huzuriga yuboriladi. Ular mutaassib kuchlarning talabi bilan Arkda qabul qilinmasdan zindonga tashlanadi. Sadridin Ayniy, Mirzo Narzullo, Mirzo Sahbo kabi jadidlar mavjud tuzum tarafdorlari tomonidan qo‘lga olinib, kaltaklanadi. Muvaqqat hukumatining vakillari yordami bilan jadidlar zindondan ozod bo‘ladi.

Ota Xo‘jayev 1918-yil martda “Kolesov voqeasi”dan so‘ng muhojirlikka ketib Samarqandda Rahmat Rafiq Abdullabekov bilan birgalikda “Yosh buxoroliklar”ga rahbarlik qiladi. Toshkentga borib turk asirlari Ali Some‘bek va Usmonbeklar bilan tanishadi. So‘l eserlar partiyasi bilan hamkorlik qilib, ularning yig‘inlarida ishtirok etadi.

Buxoro Xalq Sovet Respublikasi tashkil topgach, Ota Xo‘jayev 1920-yil sentabrida hukumat topshirig‘i bilan Qarshi viloyati inqilobiy qo‘mitasiga rahbar etib tayinlanadi.

1921-yil yozida Turkiston taraqqiyparvarlari iltimosiga binoan Buxoroga tashrif buyurgan Anvar poshsho bir haftacha poytaxtda bo‘ladi. U deyarli hamma nozirlik va davlat idoralariga borib, rahbar xodimlar bilan suhbat quradi. Fayzulla Xo‘jayev va Abduqodir Muhiddinovlarning xatolarini tushuntirib, kurash uslubi xususida maslahatlar beradi. Milliy istiqloqlchilik harakatini siyosiy lashtirish g‘oyasi ham aynan Anvar poshshodan chiqqan edi. 1921-yil yozida BXSR ichki ishlar noziri Ota